

Spis treści

Wprowadzenie	13
Część I	
LOBBING I GRUPY INTERESU W PERSPEKTYWIE TEORETYCZNEJ	23
Rozdział 1. Teorie integracji międzynarodowej wobec reprezentacji interesów grupowych – neofunkcjonalizm	25
Wielkie teorie integracji europejskiej	25
Funkcjonalizm i neofunkcjonalizm	26
Neofunkcjonalistyczna wizja społeczeństwa jako gry sprzecznych interesów	27
Założenie o kluczowej roli grup interesu w procesie integracji europejskiej	29
Rozdział 2. Neoinstytucjonalizm w badaniach reprezentacji interesów w Unii Europejskiej	31
Formalne i nieformalne wymiary instytucji i instytucjonalizacji	31
Dominacja perspektywy neoinstytucjonalnej w badaniach grup interesu w UE	33
Relacje grup interesu z organami UE jako główny temat badań	35
Inne wątki w analizach neoinstytucjonalnych nad grupami interesu	39
Rozdział 3. Teoria racjonalnego wyboru i działań kolektywnych w badaniach grup interesu	42
Działania kolektywne na poziomie Unii Europejskiej	43
Struktury motywacji w działaniach kolektywnych europejskich interesariuszy	44
Rozdział 4. Rzecznictwo interesów w perspektywie teorii wymiany i dostępu	48
Teoria wymiany i model zależności od zasobów	48
Dobra dostępu w wymianie międzyorganizacyjnej	49

Rozdział 5. Poza klasyczną oś neokorporatyzmu i pluralizmu	52
Typy polityki grup interesu – podstawowe ustalenia	53
W poszukiwaniu europejskiego modelu zapośredniczania interesów	56
Rozdział 6. Koncepcja zarządzania wielopoziomowego w Unii Europejskiej	62
Nowe podejście wobec procesu rozpraszania władzy w UE	62
Grupy interesu w UE w teorii zarządzania wielopoziomowego	64
Rozdział 7 Reprezentacja interesów w ujęciu teorii demokracji deliberatywnej	67
Możliwości oferowane przez teorię demokracji deliberatywnej	67
Teoria deliberacji w badaniach grup interesu w UE	68
Część II	
PROCES FORMOWANIA SIĘ SYSTEMU REPREZENTACJI INTERESÓW W UNII EUROPEJSKIEJ	73
Rozdział 8. Ewolucja rzecznictwa interesów na szczeblu ponadnarodowym	75
Ekspansja europejskiego lobbingu	76
Współewolucja instytucji UE i grup interesu	79
Ewolucja europejskich organizacji sektorowych	84
Zróżnicowanie europejskich interesariuszy	89
Rozdział 9 Liczba interesariuszy i struktura reprezentacji interesów w Unii Europejskiej	93
Ogólna liczba grup interesu	94
Grupy interesów ekonomicznych	95
Organizacje pozarządowe i zespoły ekspertów	98
Interesariusze prowadzący zawodową działalność lobbingową	99
Reprezentacje interesów rozproszonych	101
Rozdział 10. Uwarunkowania mobilizacji społecznej na poziomie Unii Europejskiej	103
Od logiki członkostwa do logiki kosztów nieczłonkostwa	104
Uwarunkowania zewnętrzne mobilizacji społecznej na poziomie UE	109

Część III

FORMY, KONFIGURACJE I STRUKTURY REPREZENTACJI INTERESÓW GRUPOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

113

Rozdział 11 Interesy ekonomiczne: organizacje, koalicje, platformy

115

Europejskie organizacje biznesu – wielość i różnorodność

115

Europejskie federacje interesów ponadsektorowych

120

BusinessEurope

122

Europejski Okrągły Stół Przemysłowców – ERT

126

EUROCHAMBRES

128

Europejska Unia Rzemieślników oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw

– UEAPME

130

AmCham EU

133

Europejskie stowarzyszenia sektorowe – proces fragmentaryzacji

134

Charakterystyka europejskich stowarzyszeń sektorowych

134

Fragmentaryzacja interesów sektorowych

139

Platformy i sojusze – nowe formy reprezentacji interesów biznesu

143

Rozdział 12. Rola biznesu w tworzeniu polityk europejskich – ERT jako „generator idei”

148

Wpływ ERT na tworzenie programu jednolitego rynku europejskiego

148

Elity gospodarcze liderzy w tworzeniu programu jednolitego rynku

150

Dylemat ERT: wizjoner gospodarki europejskiej czy manager polityczny?

152

ERT jako promotor rozwoju gospodarki europejskiej

153

ERT jako manager polityczny

156

Rozdział 13. Europejskie organizacje ekologiczne i polityka ochrony środowiska w Unii Europejskiej

159

Ewolucja polityki ochrony środowiska i dyskursu na temat ekologii

160

Proces konsolidacji organizacji ekologicznych: od ruchów społecznych do instytucjonalizacji

164

„Punkty dostępu” w procesie formułowania polityki ochrony środowiska

166

Ekologiczni interesariusze – typy, profile, atrybuty

167

Green 10 – wzrastająca siła

173

Mocne strony koalicji Green 10

176

Finansowanie działalności europejskich organizacji ekologicznych

183

Rozdział 14. „Zielone sojusze” – partnerstwo biznesu i ekologii

188

Od konfrontacji do tworzenia „zielonych sojuszy”

188

Dlaczego tworzone są „zielone sojusze”? System „dóbr i zachęt” członkostwa

192

Elementy składowe partnerstwa i ewolucja relacji	196
Typy partnerstwa	196
Ewolucja relacji między partnerami	197
Odmienności i różnice między partnerami	199
Rozdział 15. Organizacje interesów społecznych i publicznych – instytucjonalizacja odgórna	205
Społeczeństwo obywatelskie jako ideologia	205
Instytucjonalizacja odgórna – ramy prawne włączenia społeczeństwa obywatelskiego w kształtowanie polityk publicznych UE	207
Specyfika grup interesów społecznych i publicznych	210
Uwarunkowania rozwoju europejskich grup interesów społecznych i publicznych	214
Rodzaje organizacji interesów publicznych i społecznych	216
Ocena polityki Komisji Europejskiej wobec interesów społecznych i publicznych	224
Rozdział 16. Europejskie organizacje związków zawodowych – między „logiką członkostwa” a „logiką wpływu”	226
Europejskie federacje branżowe	227
ETUC – gigant uwięziony między „logiką członkostwa” a „logiką wpływu”	229
Heterogeniczny charakter ETUC	229
Etapy i uwarunkowania rozwoju ETUC	233
Rozszerzenie UE jako szansa wzmocnienia pozycji ETUC	236
ETUC jako lider polityczny?	239
Od „logiki członkostwa” do „logiki wpływu”	240
Jaka będzie przyszłość ETUC?	242
Europejski dialog społeczny jako zinstytucjonalizowana forma wpływu partnerów społecznych	246
Uczestnicy europejskiego dialogu społecznego	246
Formy prowadzenia europejskiego dialogu społecznego	247
Etapy w procesie instytucjonalizacji europejskiego dialogu społecznego	248
Europejski dialog społeczny – stracone nadzieje mimo instytucjonalizacji?	250
Rozdział 17. Interesy terytorialne/regionalne – od mobilizacji do instytucjonalizacji	252
Regiony w zarządzaniu wielopoziomym	253
Formy reprezentacji interesów terytorialnych – mobilizacja i różnorodność	255
Przedstawicielstwa interesów terytorialnych	255
Przedstawicielstwa regionów i władz lokalnych z nowych państw członkowskich UE	260
Europejskie stowarzyszenia interesów terytorialnych	261
Reprezentacja interesów terytorialnych w instytucjach UE	267

Część IV

LOCI ET ARENAE – INSTYTUCJE I PROCEDURY DOSTĘPU DLA GRUP INTERESU 271**Rozdział 18. Komisja Europejska – bierny uczestnik czy aktywny kreator europejskiego systemu zapośredniczania interesów?** 273

Kompetencje Komisji Europejskiej i ich znaczenie dla grup interesu 275

Relacje między Komisją Europejską i grupami interesu 276

Stosunki grup interesu z Komisją Europejską ze względu na jej zróżnicowanie funkcjonalne i hierarchiczne 278

Polityka Komisji Europejskiej wobec grup interesu 280

Rozdział 19. Parlament Europejski – obrońca interesów społecznych czy biznesu? 287

Relacje Parlamentu Europejskiego z grupami interesu 287

Znaczenie procedury współdecydowania dla grup interesu 290

Rozdział 20. Konsultacje społeczne, czyli deliberacja w praktyce 294

Deliberacja alternatywą dla wątlej demokracji przedstawicielskiej w UE 294

Instytucjonalna struktura konsultacji w UE 296

Pełzająca instytucjonalizacja polityki deliberatywnej Komisji Europejskiej 299

Narzędzia i instrumenty deliberacji Komisji Europejskiej 303

Otwarte konsultacje społeczne 304

Konsultacje on-line 307

Rozdział 21 Wpływ grup interesu na kształtowanie polityk publicznych w Unii Europejskiej 314

Jak oszacować wpływ grup interesu w skali mikro? 314

Wskaźnik prestiżu i reputacji w ocenie wpływu grup interesu 317

Ocena wpływu w kategoriach dostępu, wymiany i zależności od zasobów 323

Jaka jest podaż dóbr dostępu? 323

Zapotrzebowanie na dobra dostępu 326

Czym jest dostęp? 328

Rozdział 22. Kampanie lobbingowe w sprawie pakietu energetyczno-klimatycznego – czy starcie wszystkich ze wszystkimi? 331

Istota sporu 332

Konsultacje społeczne jako główne narzędzie włączenia interesariuszy w proces legislacyjny 334

Grupy interesu uczestniczące w konsultacjach Komisji Europejskiej 338

Typy interesariuszy i ich interesy 340

Przedstawiciele producentów energii elektrycznej 340

Interesariusze reprezentujący interesy odbiorców energii 342

Stowarzyszenia ekologiczne	344
Osobliwości procesu uchwalania pakietu energetyczno-klimatycznego	345
Kontekst polityczny negocjacji	346
Nadzwyczajne modyfikacje procedury współdecydowania	348
Różnice w strategiach lobbingowych organizacji biznesu i stowarzyszeń ekologicznych w sprawie pakietu energetyczno-klimatycznego	349
Strategie długoterminowe organizacji biznesu	350
Strategie krótkoterminowe stowarzyszeń ekologicznych	352
Lobbing polskich organizacji sektorowych w sprawie pakietu energetyczno-klimatycznego	353
Kampania lobbingowa Green Effort Group (Grupa G-6) w sprawie uchwalenia dyrektywy o systemie ETS	355
Lobbing na poziomie krajowym	356
Lobbing na poziomie UE	358
Lobbing wobec prezydencji w UE	360
Działania lobbystyczne wobec państw członkowskich UE	360
Współpraca z mediami	361
Strategia argumentacyjna	361
Sukces lobbingu Grupy G-6	363
Rozdział 23. Kampania lobbingowa w sprawie „rozporządzenia spirytusowego” – czy porażka polskich organizacji sektorowych?	365
Przedmiot sporu	365
Analiza sytuacji wyjściowej	365
Nowa regulacja	366
Strony konfliktu	368
Zwolennicy przyjęcia w rozporządzeniu wąskiej definicji wódki	368
Zwolennicy przyjęcia w rozporządzeniu szerokiej definicji wódki	368
Analiza procesu politycznego – ścieżki i punkty dostępu dla interesariuszy	370
Etap ustalania agendy politycznej	370
Etap formułowania polityki/rozporządzenia	371
Lobbing ekspercki i polityczny	376
Rozporządzenie nr 110/2008 jako katalizator mobilizacji społecznej	379
Wzorce neokorporatystyczne w reprezentacji polskich organizacji biznesu na poziomie UE	380
Rozdział 24. Kampania w sprawie dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady – związki zawodowe jako ruch społeczny	382
Przebieg procesu tworzenia podstaw dyrektywy usługowej	383
Dyrektywa jako początek rewolucji na rynku usług w UE	384
Mobilizacja organizacji biznesowych, związków zawodowych i organizacji pozarządowych	386
Organizacje biznesu jako adwokaci uchwalenia dyrektywy	386
Ugrupowania interesów społecznych jako kontestatorzy	388

Przebieg kampanii – proces legislacyjny jako arena ścierania się odmiennych interesów	392
Rezultaty kampanii – czyj sukces, czyja porażka?	398
Część V	
INSTYTUCJONALIZACJA ZAAWANSOWANA, CZYLI W STRONĘ REGULACJI PRAWNYCH I ETYCZNYCH LOBBINGU W UNII EUROPEJSKIEJ	401
Rozdział 25. Cóż po regulacjach prawnych i etycznych lobbingu?	403
Rozdział 26. Komisja Europejska – ewolucja od koncepcji otwartego dostępu do formalnej instytucjonalizacji	405
Etapy procesu instytucjonalizacji polityki Komisji Europejskiej wobec grup interesu	406
Obecna polityka Komisji Europejskiej wobec grup interesu	413
Rejestr dla reprezentacji interesów	413
Kodeks postępowania	415
System kontroli i sankcji	416
Prawa i obowiązki pracowników Komisji Europejskiej	417
Rejestr jako kamień milowy w procesie instytucjonalizacji kontaktów Komisji Europejskiej z grupami interesu	417
Grupy interesu i etyka – pojawiające się pytania i wątpliwości	420
Standardy przejrzystości w sferze publicznej jako czynnik różnicujący	422
Rozdział 27 Parlament Europejski i grupy interesu – wczesna, ale płytka instytucjonalizacja	426
Pierwsze uregulowania prawne i etyczne Parlamentu Europejskiego – porażki i sukcesy	426
Kierunki debaty w Parlamencie Europejskim na temat prawnych i etycznych regulacji lobbingu	432
Intergrupy w Parlamencie Europejskim – poza zasadą przejrzystości?	433
Obecnie obowiązujące uregulowania lobbingu w Parlamencie Europejskim	436
Rozdział 28. Debata publiczna na temat uregulowania działalności lobbingowej na szczeblu Unii Europejskiej	438
Europejska inicjatywa na rzecz przejrzystości jako katalizator debaty publicznej na temat uregulowania lobbingu	438
Mobilizacja środowisk zwolenników i przeciwników ETI	439
Odpowiedź innych instytucji UE na europejską inicjatywę na rzecz przejrzystości	442
Niedokończona batalia, czyli więcej pytań niż odpowiedzi	444

Rozdział 29. Czy możliwa jest jedna spójna polityka instytucji Unii Europejskiej wobec grup interesu?	447
Odmienność ról i zadań głównych instytucji UE	447
Różnice w podejściach do problemu legitymizacji instytucji UE	448
Autonomia instytucji UE w regulowaniu spraw wewnętrznych wynikająca z postanowień traktatowych	449
Odmienne oczekiwania wobec zasady jawności i przejrzystości w kontaktach z grupami interesu	451
Rozdział 30. Lobbying w sprawie lobbyingu	455
Komisja Europejska i ALTER-EU jako kreatorzy debaty i strategii regulacji lobbyingu	455
Mobilizacja przeciwników regulacji, czyli jak lobbying rodzi więcej lobbyingu	459
Efekty lobbyingu na rzecz regulacji lobbyingu	462
Rozdział 31 Normy etyczne działalności lobbyingowej w Unii Europejskiej	465
Regulacje etyczne w instytucjach UE	466
Regulacje organizacji działających w UE	467
Kodeks postępowania SEAP	467
Kodeks postępowania AALEP	468
Kodeks postępowania EPACA	470
Zakończenie	473
Bibliografia	481
Indeks nazwisk	499